

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kakšna je letošnja letina po svetu?

Letošnja letina po vsej Evropi in tudi Ameriki se sme prištevati k „srednje dobrim“ letinam. Kakor se bode iz sledečega podrobnjega poročila razvidelo, imajo sicer nekatere države manj kot srednje-dober pridelek, tem nasproti pa so druge dežele tembolj obdarovane s žitom.

Ker največ poročil v kratkem v številkah izraženo dohaja, naj tukaj omenim, da se kot podlaga za cenitev srednje dobre letine vzame število 100. Ako je torej letina slabejša kot srednjedobra se zaznamuje na primer s 95, 90 ali 80 procenti, če pa je boljša kot srednja, ima na primer 105, 110 ali tudi 120 %.

Avstro-Ogerska. Kar se tiče ozimnega žita, je na Ogerskem pridelek manjši nego se je pričakovalo. Naželo se je še precej, ko pa se je mlatiti začelo, se je pokazalo, da se le malo namlati, ali da slabo daje, kakor pri nas pravijo.

Pri nas v Cislejtaniji je ozimina boljša, pa vendar nij tako dobro leto, kot se je sploh upalo, da bode.

Pšenica na Ogerskem nij niti srednje dobra, kajti ceni se, da se jo je pridelalo $\frac{1}{2}$ milijona hektolitrov menj, kot v srednje dobrih letih. Mej tem, ko so nekateri deli Ogerske imeli prav dobro letino, mora se imenovati v drugih krajih slaba. Na spodnjem Ogerskem, osobito v Bački, v Banatu in deloma ob reki Tisi se je pridelalo na oralu samo 3 do 4 metercente pšenice, mej tem, ko jo imajo drugod po Ogerskem 7 do 8 metercentov na oralu.

V Cislajtaniji je pšenica več kot srednje dobra, kajti ceni se pridelek na $\frac{3}{4}$ milijona hektolitrov več kot srednje dober.

V celej Avstro-Ogerskej je torej pšenični pridelek počez srednje dober, in bode naša država imela za eksport, to je za prodaj v tuje države, okolo 2 $\frac{1}{2}$ milijona metercentov (metercent je okolo 4 mernike stare mere) pšenice. Eksportiralo se bode torej letos toliko pšenice kot navadno v srednjih letinah.

Rž je dala v obeh polovicah naše države slab pridelek. Ceni se, da so jo Ogri pridelali $\frac{3}{4}$ milijona hektolitrov, mi Cislejtanci pa $\frac{1}{3}$ milijona menj, kot v srednje dobrih letih. Rži bi torej ne mogla naša država nič prodajati v tuje kraje, če bi se jo pri nas toliko potrebovalo doma kot druga leta; ker pa ima rž letos neprimerno visoko ceno, sodi se, da se bode vendar le eksportirala in da bode primanjkljaj nadomestil deloma ječmen, deloma koruza.

Jaro žito je prav dobro obrodilo.

Ječmen se sodi, da je dal na Ogerskem 1 $\frac{1}{2}$ milijona, v Cislajtaniji pa 1 milijon hekto-

litrov več kot ob srednje dobrih letih. Za eksport ga bode okolo 3 milijone metercentov.

Oves se je obnesel prav dobro. Računi se, da ga je na Ogerskem 1 $\frac{3}{4}$, v Cislajtaniji pa 1 $\frac{1}{2}$ milijona hektolitrov več, kot srednje dobra leta. Za eksport ga bode okolo 2 milijona metercentov.

Ogerska je torej pridelala pšenice 97 $\frac{1}{2}$ %, rži 95 $\frac{1}{2}$ %, ječmena 114, ovsa 114 % od srednje dobre letine.

Cislajtanija: pšenice 106, rži 95, ječmena 105, ovsa 106 %.

Avstro Ogerska skupno pa: pšenice 97 $\frac{3}{4}$ %, rži 97 $\frac{1}{3}$ %, ječmena 109, ovsa 107 $\frac{1}{3}$ %.

Koruza, poročajo od največ krajev, da dobro kaže.

Krompir se čuje, da je sicer lep, da mu pa predeževno vreme zadnjih dni utegne škodovati. Koliko je na tem resnice, to se bode pozneje videlo.

Za tuje ali inostranske države natančna poročila pisati, nam prostor ne dopušča.

Pregled črez neavstrijske dežele je tak-le:

	pšenice,	rži,	ječmena,	ovsa.
Prusija	100,	60,	95,	100.
Saksonska	90,	75,	100,	100.
Bavarska	125,	100,	125,	125.
Bavarska Pfalz	100,	110,	100,	—
Badenska	100,	100,	100,	100.
Württemberg	115,	105,	115,	115.
Meklenburg	95,	80,	90,	100.
Švica	100,	—	90,	100.
Danska	100,	90,	110,	85.
Švedska in Norve-				
gija	100,	95,	95,	90.
Gorenja Italija	130,	125,	—	140.
Srednja „	100,	75,	—	—
Dolenja „	115,	—	80,	80.
Francoska	90,	120,	120,	100.
Belgija	105,	105,	105,	125.
Velika Britanija in				
Irsko	90,	—	100,	100.
Rusija, Estland	75,	120,	100,	120.
„ Kurland	80,	90,	80,	90.
„ Poljska	105,	90,	110,	110.
„ Podolija	120,	85,	120,	—
„ srednja	60,	55,	103,	100.
„ južna	100,	55,	120,	105.
„ Besarabija	110,	70,	110,	120.
Rumunija	125,	115,	140,	125.
Srbija	100,	100,	105,	100.
Egipt	100,	—	100,	—

Amerika ima kakor preteklo leto tudi letos prav dobro letino. Pridelek pšenice se ceni na 440 milijonov „bushel“-nov.

Iz navedenih dat je razvidno, da imamo letos sploh ali počez računeno skoraj več kot srednje dobro letino, in pri teh razmerah so žitne cene, kakor so se zadnji čas ustanovile,

previsoke, izvemši rž, katera zna še boljši ceno dobiti, ker je primeroma slabo obrodila v merodajnih državah, to je v Rusiji in na Ogerskem.

Uzrok denašnjim visokim cenam je iskati v vedno deževnem vremenu. Mlatiti se posebno na Ogerskem v dežji ne dá, in ker se je staro blago skoraj popolnoma uže porabilo in se novega premalo pripelje na prodaj, je bilo zadnji čas več kupcev kot prodajalcev in vsled tega, kar je čisto naravno, višje cene.

Ako postane lepo vreme vsaj za nekaj dni, je pričakovati povsod nižjih cen, razen pri rži.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 23. avgusta.

Cesar je na ministerskega predsednika grofa Taaffeja pisal svojeručno pismo, v katerem se z veselo ginjenim srcem zahvaljuje za neštevne dokaze udanosti in ljubezni, s katerimi ga je ljudstvo iz vseh delov monarhije obsulo ob priliki njega petdesetletnice. „Ta dan se je naredil v familijsk praznik za me, za mojo hišo in za vse moje narode“ pravi cesar.

Dne 22. avg. je bil na Dunaji velik narodni praznik zaradi cesarjeve 50letnice. Vse je drlo v prater, kjer so bile navdušene ovacije za cesarja. — Torej nemške ustavoverne novine a la „N. Fr. Pr.“ so zastoj zabavljale na „bizantinsko lojalnost“ Dunajčanov.

Z Dunaja se českemu „Pokroku“ poroča, da se tam snuje avtonomistiški dnevnik, kateri skoro začne izhajati.

Spodnjeavstrijsko namestništvo je izdalo na nadškofijski ordinarijat dunajski dopis, ki poziva, naj se pri novem odmerjevanju religijsfondskih doneskov pové, kje da bi bile kake krivice pri odmerjenji davka.

Vnanje države.

Iz Peterburga javljajo, da je ruski car 18. avg. pri obedu napil na zdravje avstrijskega cesarja in je trčil z avstrijskim vojaškim pooblaščencom baronom Bechtolsheimom in z avstrijskim poslanikom.

Vsled ukaza carjevega je od maja do avgusta tega leta uže 115 oseb oproščenih od policijskega nadzorstva, mnogo se jih je smelo domov vrniti, drugim je bila pravica dana, da smejo študije nadaljevati.

Razni oficijozni novinarji prigovarjajo Turčiji naj se udá evropskim terjatvam in radovoljno izpolne kar se terja za Grčijo in Črnogoro, ker če tega ne stori, žuga jej veliko večja nevarnost od Bolgarov nego li od Grkov in Črnogorcev, kajti za Bolgari stoje Rusi.

Rusk monitor je tudi te dni mnogo orožja v Silitriji izkrcal, znamenje, da se Bolgarija pripravlja za vojsko.

Iz Londona se poroča, da je Hartington v spodnjej zbornici rekel, da poročilo nij oficijalno potrjeno, po katerem bi bil Ejub-kan uže Kandahar napadel.

Na Irskem se je vedno bolj bati agrarne revolucije, katerej nasproti si angleška vlada dozda ne ve pomagati. V javnem shodu je

poslanec Dillon Irce pozival, naj se oborože in nič več ne plačujejo najemnine. Če se 300.000 Ircev oboroži, dejal je, potem bodo angleški lordi zemljo pustili Ircem, katerih tudi po pravici je.

Dopisi.

Z Vrhnike 19. avgusta. [Izv. dop.] 50 godnico Nj. Veličanstva našega cesarja praznovala je Vrhnika s primerno dostojnostjo. Dne 18. avgusta zjutraj zgodaj svirala je vrhniška godba budnico in naznanjevala napok imenitnega dneva. Ob 8. uri zjutraj zbralo se je mnogobrojno ljudstvo in tudi požarna bramba v cerkvi sv. Pavla pri slovesnej zahvalnej maši, kjer je mlado naše pevsko društvo pokazalo lep napredek v petji.

Mnogo hiš je bilo črez dan okinčanih s cesarskimi in slovenskimi zastavami. Zvečer prižgali so se pa kresovi, razsvetlile so se hiše, posebno lepo na kongresnem in št. le-nartskem trgu in tudi v Hribu, zasmodil se je umeteljni ogenj, godba pa je svirala pred občinskimi in sodnijskimi predstojnikom in je potem prekoračila Vrhniko, Hrib in Verd. — Godba je spremljevala požarno brambo, katere voditelj je odlično pozdravil gosp. župana. — Vse se je vršilo v lepem redu in z navdušenostjo. Osupnilo pa je ljudi, da je stala neka velika hiša ob cesti v temnej noči nerazsvitljena! Kaj je povzročilo to nelojalnost, tega nečem preiskavati. Ljudstvo je moža posestnika dobro sodilo in priprosto človek je menda dejal „al' so to gospod, ki cesarju na čast še groša ne dajo, jest pa dam za cesarja vse, tudi življenje“. Te besede neomikanega, a svojemu cesarju vdanega moža naj bi si vtisnil oni posestnik dobro v spomin, da ne bode delal še kedaj sramote celemu trgu.

Iz Maribora 20. avg. [Izv. dop.] Tudi v Mariboru nijsmo zaostali i petdesetgodišnico Nj. Veličanstva cesarja dostojno praznovali. Samo omeniti imam jedno prikazen, katero vam poročati moram, namreč da se je naša c. kr. gimnazija korektno obnesla s tem, da je nemško zastavo razobesila, vsekako ne brez znanja ravnateljevega, da si se je po mestu razmerno malo nemških zastav videlo. Stoprav opoludne se je ova nemška zastava, morebiti na ukaz kacega oblastva s štajersko belo-zeleno nadomestila. Semenišče je imelo slovensko, isto tako nekateri odlični narodnjaki.

O kandidaturi Reuterjevej se celo od nemške strani samo porogljivo govori. Več upanja bi imel od nasprotne nemške stranke glasov dobiti g. Fr. Schmiderer, koji je Slovencem sicer menj sovražen, kakor Duchatsch, ali vendar bi glasoval z zdanjo opozicijo, z ustavoverci zoper nas in zoper Taaffeja. Po mojem mnenji bi se morali mi volitve udeležiti, če tudi res ne bi bilo izgleda s Slovencem ali konservativnim Nemcem prodreti; vendar bi dobro bilo, da svoje moči poskušamo in svetu pokažemo, da živimo. Na uradništvo se ne smemo preveliko zanašati, saj je znano, da pri nas uradniki sami zoper sedanjo vlado ščujejo.

Okrajnega zastopstva odbornik g. Kajetan Pachner je po „Slov. Gosp.“ nekoliko po nedolžnem mej naše najhujše sovražnike, in celo slučajno v odbor okrajnega zastopstva prišel. G. Kajetan Pachner se s politiko niti ne bavi in je bolj miroljubiv človek.

Bivši načelnik okrajnega zastopstva, glasoviti Konrad Seidl, bi imel račun položiti, ker je bil 13 let tudi upravitelj nekdanjega „okresnega poslopja“, ker pa mu je baje denarja

zmanjkalo, bode moral, če se druga milosrdna duša ne najde, prejšnji odbor primanjkljaj, več tisuč iznašajoči, poravnati. To naših Nemcev ne bode težko stalo, ker so mej njimi jako premožni, kateri za predboritelje nemštva in kulture — menda ka li — radovoljno v žepe segajo?!

Predno zaključim, še imam omeniti, da se letošnja učiteljska konferenca nij dobro obnesla, ker je za odposlance v Gradec dva Slovence neprijateljska učitelja izvolila. Jeden izvoljenec z imenom Mogge je potle zloglasnemu protislovansko-agitatornemu nemškemu „Schulvereinu“ pristopil. Radi tega ga hočejo slovenski učitelji prisiliti, da odstopi. Naj si to zapomnijo i drugikrat samo značajne slovenske učitelje, katerih hvala Bogu še ne manjka, izberó.

Iz Mozirja 20. avg. [Izv. dopis.] Dan cesarjeve petdesetletnice se je tukaj še sijajneje obhajal, kakor lanskega leta srebrna poroka. Vtorek popoldne naznanjali so gromoviti streli, da je predvečer cesarjevega godovanja. Ob 1/2 9. uri zvečer bil je celi trg sijajno razsvitljen ter z narodnimi in cesarskimi zastavami okinčan. Kmalu potem pridejo godci ter začno po trgu igrati vesele narodne. Za njimi pa naši vrli pevci pri vsakem prenehljaji kako čvrsto zapojó. To je bilo veselje! Ljudstva se je kar trlo. Po dve uri daleč so prišli kmetje razsvitljavo gledat. Drugi dan zjutraj ob 5. uri pričela se je budnica, zopet je bilo vse na nogah! Ob 1/2 8. uri pa se zberó domači fantje — rezervisti (kacih 80) pred rotožem, postavijo se v red ter odmarširajo z godbo na čelu v cerkev. Tukaj so zopet pevci s svojim prekrasnim petjem veličastnost božje službe povzdigovali. Po maši se je pobiralo za domače uboge. Ko je bilo to pri kraju, odmarširajo rezervisti zopet z godbo v g. Lipoldovo gostilno. Tam so bili s smodkami ter svežim pivom pogosteni. Napivalo se je na cesarja, cesarico, na župana itd. Ko se fantje nekoliko okrepčajo, zberó se zopet ter gredó pred stanovanje župana g. Lipolda in mu domačo cesarsko pesen prav dobro zapojó, godba pa igra cesarsko himno. Saj je pač g. Lipold prvi mozirski župan, kateri ne kaže svoje narodnosti le z besedo, ampak tudi dejansko. Zvečer ravno tistega dne bila je pa beseda v Gornjegradskeji čitalnici. Sedem vóz mozirskih pevcev ter drugih gostov peljalo se je v Gornjigrad. Velikanska dvorana v graščini je bila prenapolnena. Nagovor je imel g. dekan, kot čitalnični predsednik. Za tem sta sledili dve gledališni igri.

Po igri napil je g. Kaplan mozirskim pevcem in Mozirčanom. G. Škoflek, pevovodja in nadučitelj iz Mozirja se je zahvalil ter „živio“ zaklical gornjegradskemu kvartetu. Za tem vstane g. Lipold ter v izvrstnem govoru nariše, kako so žalibog po Slovenskem mesta in trgi, v katerih se nahajajo uradnije večinoma nemškutarska gnjezda, o Gornjemgradu pa se kaj tacega ne more reči, torej Bog poživi narodne tržane Gornjegradske! Gromoviti „živio“ klici pritrjevali so govorniku.

Zahvaljujemo se še prav srčno Gornjegradčanom za prijazen sprejem ter upamo, da jih pri prihodnej veselici v mozirski čitalnici v jednako mnogobrojnem številu vidimo.

Stoletnica Jarneja Kopitarja

se je v nedeljo v Repnjah, rojstvenej vasi pokojnega učenjaka, dostojno in sijajno vršila, kljub temu da je ves dan deževno vreme kazilo razvoj slavja, katero bi se bilo ob ugod-

nejem vremenu še vse bolj velikansko razvilo. — Zbrani v ljubljanskeji čitalnici so bili v zadregi, kaj storiti; nekateri, zbavši se slabega vremena, vrnili so se domov, drugi, pogumnejši „Sokoli“ ter pevci pa so se napotili na kolodvor. Rodoljubje ter veliko spoštovanje nezvenljivega imena Kopitarjevega je zmoglo vse premisleke.

Dospevši na Vižmarijski kolodvor, ogle-dali smo se in prešteli, koliko nas je, ki kljubujemo vremenu. Število Ljubljančanov nij bilo tako veliko, kakeršno smo vajeni videti pri navadnih izletih. Blizu sedemdeset „Sokolov“, pevcev čitalniških, ter okolo deset vseučilišnikov iz Gradca ter Beča je pozdravila deputacija Šentvidske čitalnice s svojo prekrasno novo zastavo. (Kakor se nam je pripovedovalo, vršilo se bode še-le v kakih treh tednih blagoslovljenje šentvidske čitalniške zastave, a so jo zdaj za silo priredili, da so znjo pozdravili čestilce Kopitarjeve.) Godba pod vodstvom g. Zörnerja vstopi se v vrsto, vsi se vsporedimo in hajd! po vlažnem blatu naprej. Nijsmo še dolgo hodili, ko nas dohiti „Sokolova“ konjica, in se postavi sprevodu na čelo. V vasi Vižmarjih so bili čestilci Kopitarjevi sijajno pozdravljeni. Vsa vas se je ovila v narodne slovenske trobojnice, ljudstvo jih je živo pozdravljalo in na dveh krajéh so grmeli možnarji. Gostje iz Ljubljane so bili slovesno zopet v Tacnu sprejeti. Na konci posavskega mostu je stal velik in lep slavolok z napisom: „Pozdrav čestilcem Kopitarjevim!“ „Slovenci Slovencem!“

V Tacnu so čakali gostov iz Ljubljane vozovi. Kmalu so bili vsi zasedeni in konji so potegnili proti Skaručini. Okolo 9. ure smo dospeli tja, mokri kakor miši, kajti mej potom nas je Jupiter Pluvij posebno obsul s svojim mokrim dárom. Vas je bila praznično ozaljšana, iz možnarjev se je streljalo, a najlepše je bila okrašena Ingličeva gostilna, kjer smo se odpočili ter okrepčali z gorkim dobrim zajutrekom, a otrpele svoje ude ogreli si z kozarcem zlatega vinca. Pevci, kateri so prave slovenske trdne kosti, sladili so zajutrek s slovenskimi ter hrvatskimi pesmami. Duševno razpoloženje izletnikov se je pa še s tem uboljšalo, ker je za en čas nehalo deževati, da si se tudi nij še razjasnilo. Iz Skaručine, kjer so se čestilci Kopitarjevi uže zdatno namnožili, odrinilo se je proti Repnjami ob 10. uri. Veliko vrsto voz otvorila je konjica, banderij, sestavljen iz „Sokolov“ ter kakih 20 kmetov na konjih iz tamošnje okolice, ter posestnikov iz Kámenika. Vsi so nosili majhene slovenske trobojnice. Ob 1/2 11. uri smo dospeli v Repnjo.

Nebrojna množica naroda sprejela je v Repnjah goste z navdušenimi pozdravi, na več krajéh so grmeli možnarji, v zvoniku cerkve sv. Tilna so pritrkavali, a vsa vas je bila prav okusno ozaljšana z izključno narodnimi trobojnicami. Po kratkem postanku pred domom Kopitarjevim, odrinil je „Sokol“ ter čitalniški pevski zbor na hrib v cerkev sv. Tilna. Samo neznamen del občinstva je dobil prostor v cerkvi, večina je morala ostati na prostem, na dežji. Sv. mašo je bral profesor Tomaž Zupan a stregla sta mu pri tem sv. dejanji dva „Sokola“ in peli so znano precizno čitalniški pevci. Ljudstvo domače se je kar zamaknilo v petje, kakeršno je samo malogdo izmej njega kedaj čul.

Po maši so se vsi vrnili na Kopitarjev dom, kjer se je po programu odkrila vzdana plošča, spomenik, postavljen na slavo Kopitar-

jevega imena. Hiša, kjer se je rodil naš slavní učenjak Jarnej Kopitar, je navadna zidana kmetjska hiša. Za ta dan so jo pa posebno ozaljšali. Na onej strani, ki je obrnena proti cesti, bila je na sredi nad vzdano kameneno ploščo slika Kopitarjeva, katero je izdelal prof. Globočnik. Na obeh straneh pa so se vrstili izreki slavnih mož in sicer v slovenskem, latinskem ter nemškem jeziku. Naj zabeležimo te izreke, kakor so se tam vrstili. Na desno Kopitarjeve slike:

Nosil učeno glavo s častjo
Sem vseh premagavec.

Preširen.

Monstrum scientiarum.

Grimm.

Europäische Celebrität.

Čop.

Na levo Kopitarjeve slike:

Misel se svetí in duh slovanski na zraku Evrope!

Koseski.

Sagacissimus philologus, vir celeberrimus!

Miklošič.

Der grösste slavische Kritiker unseres Jahrhunderts.

Hanuš.

Pod sliko:

Kjer se časte modrine,
Tam se imenuje moj sin.

Slovenia.

Na tisoč in tisoč ljudstva slovenskega se je zbralo okolo Kopitarjevega doma; dež, ki se je vžil z novo močjo, nij nikogar motil. Pevci se vstopijo v kolo ter zapoje Jenkovo (Besede Simon J. skladba Davorin J.) „Molitev“: Ti ki si ustvaril nas ko listja, trave, pol sveta podaril, sinom majke Slave!

Profesor Šuklje, mož posebnega govorniškega talenta, prevzel je bil na odborovo prošnjo slavnostni govor. Stopivši na oder, govoril je tako:

„Predragi rojaki! Od daljnih strani prihiti smo denes v prijazno to gorensko vas, pred to priprosto kmetjsko hišo, da vredno obhajamo spomin našega rojaka Jarneja Kopitarja, kateri se je rodil 21. avg. l. 1780. Minolo je tega stoletje — za nas Slovence pač važna doba polna vesele spremembe! Kajti takrat, ko je Kopitar beli dan zagledal, bilo je videti, da bode Slovenstvo vničeno po silnem tujem pritisku. Jezik naš se je zaničeval, po šolah in uradih šopirila se je tujščina, nijmo imeli niti književnosti niti inteligencije, narod ves je spal in škodoželjni sosedje obetali so mu isto nečastno smrt, katera je podavila slovanski živelj v severnej Nemčiji, na Saksonskem in Pruskem!

„Ali božja previdnost nij dopustila, da bi se uničilo tako plemenito, tako čvrsto pleme slovensko! Nastali so možje, ki so naš narod oteli gotovega pogina. Mej temi možaki pa se moramo hvaležni potomci v prvej vrsti spominjati J. Kopitarja. Bistroumen je bil kakor malo kedo, ter tako silne učenosti, da ga je največji učenjak nemški, Jakob Grimm, imenoval „monstrum scientiarum“. Ime njegovo zaslovelo je mej vsem učenim svetom, največji duhovi iste dobe, Göthe in Humboldt, Grimm in Schlegel bili so ž njim v prijateljske zvezi, inostranske akademije imenovale so ga svojim članom, kralji in cesarji so ga odlikovali — ali vendar nij nikdar pozabil, da ga je rodila mati slovenska! Takrat, ko se je vsak boré pisar sramoval slovenskega imena, povzdigoval je odlični mož s pravo navdušenostjo svojo domovino, branil z ostrim peresom svoje rojake, hvalil njih nadarjenost, slavil krasoto slovenskega jezika ter veroval v boljšo bodočnost slovenskega naroda!

„Toda ravno temu narodu pretila je silna nevarnost, da se mu popolnem spridi njegov jezik. Le po kmetih govorilo se je bolj čisto. po mestih pa se je čula neka zoperna sodrga in le-ta uplivala je tudi na slovenske pisatelje, kateri nijso razumeli jezika ter zakonov njegovih. Tu pa je Kopitar svojim rojakom l. 1808 kot neprecenljivi zaklad podaril prvo slovensko slovnico na znanstvenej podlagi „Grammatik der slavischen Sprache in Krain, Kärnten und Steiermark“, učeno delo polno genijalnih nazorov in novih idej, po katerem je on postal oče slovenskemu jezikoslovju!

„Ali Kopitar Slovincem nij samo razkrival zakonov njih jezika, seznanil jih tudi sè začetki slovenske povestnice. Dokazal je namreč, da smo Slovenci potomci onega velikega naroda, ki se je nekđaj razprostiral od tirolskih snežnikov in bavarske planote do dunavske nižine, kjer se Sava in Drava zlivata v silni Dunav. Dokazal je nadalje v glasovitem „Glagolita Clozianus“, v „Prolegomena historica in evangelia slavica eccl. Remensis“ ter drugod, da so bili naši slovenski pradedje prvi slovanski kristijani ter da sta slovanska blagovestnika Ciril in Metod uprav v našem jeziku pričela slovansko liturgijo in slovansko slovstvo. V istem „Glagolita Clozianus“ objavil je tudi staroslovensko slovnico in kratek slovar ter staro slovanski jezik pojasnil z novoslovenščino. Če so preje tudi slovanski jezikoslovci nas prezirali, če je slavní Dobrovsky sam naš jezik imel za zanemarjeno in ponemčeno narečje, morali so se odsihmal posebno ozirati na novoslovenščino, tembolj, ker je Kopitar sebi in svojemu narodu zapustil vrednega naslednika, slovečega profesorja Miklošiča, ki še dandanes slavno nadaljuje, kar je mojster njegov tako srečno in uspešno pričel. Pač se lahko ponašamo s tema možema, katera po izreku hrvatskega pisatelja Fr. Kuřelaca kakor „dva carja slovinska“ vladata na polji jezikoslovnem.

„To so tedaj Kopitarjeve zasluge za narod slovanski; — ali on jih ima tudi za Slovanstvo sploh. Živo se je zanimal za vsak napredek, za vsako gibanje slovanskega duha. Tako je izdatno podpiral Dobrovskega, zlasti pri izdavanji slovečega dela „Institutiones linguae slavicae veteris dialecti“; tako mu je bilo posebno na srcu mlado srbsko slovstvo in baš Kopitar je napolil Srba Vuka Stefanovića Karadžića, da je spisal prvo srbsko slovnico in slovar ter nabral ono prekrasno zbirko narodnih pesnij, ki so še denes pravi kinč vsemu Slovanstvu ter se v svojej divnej lepoti morejo primerjati neumrjočim Homerovim spevom. Znanje staroslovenščine pa, po katerem se slovanski jeziki in ž njimi vred tudi slovanska srca vedno bolj si bližujejo in zlagajo, bilo je utemeljeno po Kopitarju in Dobrovškem; in Kopitarju gre tudi zasluga, da so se po avstrijskih in inostranskih univerzah za ta prevažni predmet ustanovile stolice, kjer sedaj odlični učenjaki razlagajo slovanski jezik in lepoto njegovo.

„Tak je bil tedaj, predragi rojaki, J. Kopitar, čegar spomin denes obhajamo. Če ga občuduje ves omikani svet, če ga tuji narodi prištevajo prvim učenjakom našega veka — koliko bolj ga moramo slaviti Slovenci, katerim je posvetil sad svoje učenosti, trud svojega življenja! Skromno znamenje naše hvaležnosti naj bode ta spomenik na Kopitarjevej rojstnej hiši. Čuvajte ga skrbno, vi domačini iz Repenj in iz fare vodiške, kajti v istini se morete po-

našati z rojakom, po katerem ste dosegli, da Repenjsko vas poznajo po širokem svetu, kjer koli se spoštuje um in učenost. Ti pa, omikana mladina slovenska, oziraj se na ta spomenik ter uči se po Kopitarjevem izgledu ljubiti narod, gojiti znanost, iskati recnico! In ti, narod slovanski, obdan od protivnikov, vedno še v hudem boji za obstanek, če ti v junaškej tej borbi kedaj sape primanjkuje, poglej to kamenito ploščo ter pomni, da narod, ki je v najhujšej reví rodil in odgojil take sinove, kakor je naš Kopitar, ne more propasti na vse veke ne! In tedaj zakličem jaz: Kopitarjevemu spominu slava!“

Burni slava-klici in živio-klici doné iz naroda po zelenej dolini.

Izvrstnemu govorniku čestitalo se je z vseh strani in zopet so grmeli „živio“-klici. Pevci zapoje za tem Foersterjevo: „Spevajte Bogu“, a godba zasvira „Naprej!“

K svečanosti odkritja spomenika na Kopitarjevem domu došle so deputacije iz vseh krajev. Zastopana so bila večidel vsa kranjska mesta, osobito Kámenik, Kranj, Škofja Loka. Videli smo dalje prvoboritelja koroških Slovencev poslanca g. prof. Einspielerja ter ž njim koroškega slovenskega posestnika gosp. Bajca, ki je prišel k slavnosti. Sè Štajerskega so bili navzočni znani pisatelj g. župnik Božidar Rajč, profesor Majciger, profesor Hubad, prof. Glaser in drugi. Iz Zagreba je g. Toma Gajdek, predsednik društva svetog jeronimskega v Zagrebu, stari prijatelj narodu slovenskemu, poslal k svečanosti g. profesorja dr. Suka, da zastopa navedeno društvo pri svečanosti. Nadalje je bil navzočen iz Zagreba tudi prof. dr. Celestin kot zastopnik akademije znanosti, Hrvatske Matice in hrvatskega „Sokola“. Zastopniki Hrvatov in telegrami ter dopisi iz Hrvatskega, (katere priobčimo jutri), so bili kakor vselej s posebno srčnostjo sprejeti. — Narodne slovenske inteligencije, zlasti dijakov je bilo od vseh krajev Slovenskega jako mnogo došlo.

Plošča, katero je kámenosekarski mojster Vincenc Čamernik iz Ljubljane izdelal iz črnega marmora, ima napis v zlatih črkah:

Tukaj se je rodil
Jarnej Kopitar
21. avgusta 1780.

Postavili čestilci ob stoletnici.

Delo mojstra hvali. *)

Slovesnost odkritja plošče se je vršila jedva kake pol ure, dež je delal vsem dosti sitnosti, osobito pa g. govorniku in pevcem. Po dovršenem slovesnem aktu hitelo je vse v Vodice, četrt ure oddaljene. Nij sicer daleč to, ali v tem blatu gaziti, kakor ga je skupaj naneslo nebrojno število naroda ter shodilo, — to nij šala! Vendar človek vse prestane. Sicer vmazani in do kože marsigdo premočen, dospeli smo v Vodice k Lužarju pod streho in na suho. Na cesti iz Repenj je bil pred Lužarjevim domom postavljen krasen slavolok; vsa vas je bila izredno in okusno ozaljšana in strelí iz možnarjev so naznanili prihod gostov. Za vse olepšanje v Vodicah imata tamošnja gospoda duhovnika velikih zaslug, na čemer jima gre hvala.

Za jedno uro je bil programom določen skupni obed pri Lužarju. Na potu iz Ljubljane v Repnje je bila misel soglasna, da bode na

*) Kamnosek gosp. V. Čamernik v Ljubljani, ravno tako dober narodnjak kakor izvrsten delavec v svojej stroki, bodi priporočen domačinom za vsa umetna in stavbena kámenarska dela. Svojim k svojim. Uredn.

tem skupnem obedu zbog prav neljubega vremena vidna marsikaka praznosta. Vse se je motilo v tem obziru. Oglasilo se je toliko gostov za obed, da so se morali razdeliti v več delov. Manjšina, gostje iz tujega, je šla v hišo v veliko dvorano, a večini, „Sokolom“, pevcem in drugim, odkazalo se jim je prostora na obširnem pōdu. Kosilo je bilo, kolikor se more zahtevati na kmetih, kjer se mora vsaka reč posebe od drugod naročiti, izvrstno in tudi postrežba boljša, nego v marsikateri ljubljanskej gostilni. Čast tacemu krčmarju!

Mej obedom je svirala Zörnerjeva godba, so peli čitalniški pevci ter se je na obeh straneh napivalo. V dvorani je napil prvi dr. Zarnik cesarju. Na pōdu pa je s prva napil starosta „Sokolov“ g. Ravnihar na slavo Kopitarjevega imena, a g. Hlavka je napil slovenskim prvoboriteljem in slovenskemu narodu. Vseučilišnik g. Bežek je v svojej napitnici obetal, da bode slovenska mladež zmirom stala trdno za slovansko pravično stvar a voditelji slovenski naj jo podpirajo ter navdušujejo.

Mej tem pridejo iz sobane doli k „Sokolom“, pevcem in drugim slovenski državni poslanec dr. Vošnjak, dr. Zarnik, prof. Einspieler ter župnik Božidar Rajč. Navdušenje je postalo velikansko. Dr. Vošnjaka dvignejo krepke roke „Sokolov“ ter univerznih dijakov, in množica ga navdušeno pozdravlja. Župnik Božidar Rajč pa stopi na stol ter govori o zjedinenju vseh slovenskih pokrajin tako prepričevalno in navdušeno, da se je ta navdušenost polastila tudi vseh poslušalcev. Dr. Vošnjak je govoril mladini, osobito navzočnim vseučiliščnikom na srce. Dr. Zarnik je v svojem govoru govoril o najnovejšem nazivanju „Deutschkrainer“, ter zavračal nemške napade na kranjskega deželnega predsednika g. Winklerja. Prof. Šuklje je omenjal v svojej napitnici žalostne prošlosti naroda slovenskega, naglašal ošabnost naših sosedov, ki nas Slovence v nič devlje kljubu temu, da se tudi Slovenci lahko z njimi glede duševne zmožnosti ter nadarjenosti merimo. Z velikim navdušenjem je bil sprejet njegov govor in dijaki so ga dvignili na svoje rame.

(Konec prih.)

Domače stvari.

— (Neka deputacija do cesarja.) V „Wien. Allg. Ztg.“ piše neki vredni naslednik Hansa Kravsa, da pojde iz Ljubljane neka nemškutarska deputacija do cesarja v Išl, da mu pové, koliko „kranjski Nemci“ trpé pod Winklerjevo vladu. Radovedni smo, kd o pojde. Ali pojde Dežman, da bode ponavljal, kar je v deželnem zboru javno rekel, namreč žalostno resnico, da je glede naših slovenskih terjatev dozdej žalibog še vse pri starem, ali pa pojde najnovejša pridobitev kranjske ustavoverne stranke, nadepolni sin profesorja Konška.

— (O priznavanju narodnosti pri prihodnjem štetju ljudij.) Češki „Pokrok“ od sobote omenja in izpisuje članek „Slovenskega Naroda“ o prihodnjem ljudskem štetju ter se strinja z našim svetom, naj zapišejo Slovenci povsod v rubriko „umgangssprache“ narodnost slovensko, ker tudi češki rodoljubi se bodo podobno ravnali. On odobrava naš svet, naj bi tudi druge slovenske novine o tem opozarjale svoje bralce in isto zahteva od vseh čeških novin za Čehe.

— (Vojaki v Ljubljano.) Mi smo nže v svojem dopisu iz Čajnice v Bosni povedali, da pride od tam polk veliki knez Mihael

sem v Ljubljano. To vest potrjuje zdaj tudi praška oficijozna „Bohemia“, ki pravi da se bode to zgodilo do 20. septembra.

— (Slovenci za nemško rabo.) Čudno je, da protivni časopisi naše narodno ime, katero sicer sovražijo, tako radi naglašajo, kadar služi njihovim nemškim nameram na korist. Ondan so naglašali slovenstvo necih Marenbergskih duševnih revežev, ki se v okrajnem zastopstvu od par Nemcev dajejo za nos voditi in zlorabiti kot gnoj za razrastanje tujstva in nemškovanja. Denes spet beremo mej udi nemškega „schulvereina“ — učiteljsko društvo slovenske zgornje Junske doline na Koroškem („der Lehrerverein des slovenischen Ober-Jaunthales“). Tedaj zdaj, ko imajo poročati črno renegatstvo in zla dejanja zoper svoj rod, spominjajo se dotični koroški učitelji, da je Junska dolina slovenska, a v šoli se ne spominjajo in sicer Slovenstvo na Koroškem radi ignorirajo.

— (Strah za naše vinogradarje.) V hrvatskem Zagorju se je — kakor v hrvatskih novinah beremo — uže pokazala trtna uš — phyloxera vastatrix. Tajnik hrvatskega gospodarskega društva g. Kuralt je konstatiral, da je uže 300 oralov vinogradov v občinah Laduč, Kraj, Pušća s tem groznim mrčesom okuženih. Bati se je torej, da seže ta pošast tudi čez mejo v vinograde štajerske.

— (V Kamnik) pride za sodnika gosp. Guido Schneditz, dozdej okrajni sodnik v Gornjem gradu.

— (V Ljubljano) pride za sodskega adjunkta g. Franc Rizzi, dozdej sod. adjunkt v Kranju.

— (V Kranj) pride za sodnijskega adjunkta Janez Škerlj, dozdej sod. adjunkt v Črnomlju, a za Črnomelj je imenovan avskultant baron Pij Lazarini za adjunkta.

— (Iz Ljutomera) je prestavljen v Brežice sod. adjunkt Dijoniz Maier; v Ljutomer je imenovan za sodn. adjunkta avskultant dr. Ludvik Vipavc.

— (Iz Konjice) je prestavljen sodnijski adjunkt dr. Avg. Nemanič v Maribor levi dravski breg; v Konjice je za sod. adjunkta imenovan avskultant Anton Putré.

— (Strela ubila študenta.) Iz Pazina se piše, da je ob viharji dné 19. t. m. strela ubila 17letnega študenta na cesti v Dinjan. Sodi se po vsem, kar so našli, da je neznani mrtvec študent, ki je na počitničem potovanji bil.

Razne vesti.

* (Cesarju črevlje.) Magjarski črevljar Matija Cizik je poslal dné 18. avg. iz Pešte cesarju za god par črevljev v dar.

* (Judje umorjeni.) Iz Madrida se dné 21. avgusta kratko telegrafično poroča: V Maroki so bili štirje judje umorjeni.

Tujci.

22. avgusta:

Pri Slonu: Dr. Graeffe iz Trsta. — Barda iz Dunaja. — Gole iz Celovca. — Foerster iz Gradca. — Fabiani iz Dunaja.

Pri avstrijskem cesarji: Fon iz Loke. — Svet, Ploj iz Celja.

Dunajska borza 23. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	72 gld.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	75	„
Zlata rente	88	15	„
1860 drž. posojilo	132	—	„
Akcije narodne banke	835	—	„
Kreditne akcije	277	70	„
London	117	70	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	35	„
C. kr. cekini	5	56	„
Državne marke	57	75	„

Loterijne srečke.

V Trstu 21. avgusta: 74. 21. 71. 7. 44.
V Lincu 21. avgusta: 48. 2. 57. 8. 22.

Pri J. Modicu v Novej vasi pri Rakeku je služba

kupčijskega pomočnika

prosta. Več se izvé pri dotičnem. (406—1)

Ekonom,

teoretično izobražen, praktično izkušen, ki služi v tej stroki uže 12 let in je zdaj oskrbnik, zna nemški, slovenski ter magjarski, želi dobiti službo kot **ekonom** ali **računski uradnik** na kakem posestvu. Pismene ponudbe naj se pošlejo pod naslovom „**ekonom**“ administraciji tega lista. (404—2)

Št. 4327.

(399—2)

Razpis.

Na novej deželnej norišnici na Studencu je služba zdravnika-asistenta z letno plačo 800 gold., s prostim stanovanjem, kurjavo in svečavo proti pogodbi z obestransko enoletno odpovedjo do dné 1. novembra t. l. za oddati.

Prošnjiki za to službo naj svoje prošnje z dokazi, da so doktorji vsega zdravilstva ali medicine in kirurgije in da so uže v kakej norišnici zdravniško službo opravljali, ali da so služali kurs za psihiatrijo, pošljejo do

dné 15. septembra 1880

vodstvu deželnih dobrodelnih naprav v Ljubljani. —

Od deželnega odbora kranjskega,
v Ljubljani, 17. avgusta 1880.

Razglas.

Od podpisanega cestnega odbora se naznani, da bode po sklepu slavnega deželnega zbora dné 30. avgusta nova cesta od spodnje Idrije do Vršcevega, dolga 4300 metrov, cenjena 27.560 gld., po javnej dražbi za skupna dela oddana.

Dražba se bo začela ob 9. uri dopoldne na Marofu. Oddalo se bo v prvo vsakih 100 metrov posamezno, in ako bi pa potem en sam skupno po manjšej ceni prevzel, se bo pa istemu prepustilo. Vsak dražitelj bo potem, ko bo delo prevzel, od tistega zneska založil 10 % jemščine (vadium), sprejmejo se tudi pismene ponudbe s prikladami imenovane jemščine, katere naj se o pravem času do podpisanega pošljejo, kjer se tudi natančne pogodbe izvedó.

Cestni odbor Idrijskega okraja,

v Črnem vrhu, dné 14. avgusta 1880.

Anton Plešnar,
načelnik.

(893—3)

Razglas.

Na prošnjo ljubljanskega magistrata kot zastopnika mestne ubožne kase kot dednice po gospe Mariji Pohl se bode vsled dovoljenja c. kr. deželne sodnije v Ljubljani od dné 7. avgusta 1880 br. 5457 samo na jednom dnevi in sicer

dné 30. avgusta 1880

od 10. do 12. ure dopoldne v pisarni podpisanega c. kr. notarja, mesto, nemške ulice št. 8, v prvem nadstropju, na ulico, izklicala na prostovoljne javne dražbi za 10.000 gld. hiša na Starem trgu št. 7, ter prodala onemu, ki bode največ obljubil, in sicer ne pod izklicano ceno.

Pogoji dražbe, po katerih mora vsak dražitelj 10 % jemščine (vadija) od svoje ponudbe izročiti dražbenemu komisarju, ter zemljeknjižni izpisek postavljen je vsakemu na razgled v pisarni podpisanega dražbenega komisarja mej navadnimi uradnimi urami.

V Ljubljani, dné 14. avgusta 1880.

C. kr. notar kot sodnijski komisar:

Dr. Jarnej Suppanz.

(394—3)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.